

PREDGOVOR EU

UVOD

Sa iskrenim uverenjem pišem ovaj predgovor za izdanje Bele knjige za 2025. godinu, ključnu publikaciju Saveta stranih investitora (FIC), jednog od najuticajnijih glasova međunarodne poslovne zajednice u Srbiji. Od 2003. godine, Bela knjiga predstavlja ne samo barometar poslovne klime u zemlji, već i platformu za konstruktivan dijalog između privatnog sektora i državnih organa. Svake godine ona ukazuje na ostvareni napredak i oblasti u kojima je potrebno dodatno zalaganje, nudeći iskren i praktičan plan za unapređenje poslovnog ambijenta u Srbiji. Ovogodišnje izdanje dolazi u trenutku obnovljene prilike — kada Evropska unija približava Zapadni Balkan svom srcu više nego ikada.

NOVI ZAMAH

Poruka Evropske unije Srbiji i Zapadnom Balkanu je jasna: vaša budućnost je u našoj Uniji, i ta budućnost počinje sada. Svaka zemlja koja je pristupila EU doživela je duboku ekonomsku transformaciju. Članstvo u EU nije samo politički cilj — ono je motor rasta. Tokom poslednje tri decenije, zemlje koje su prihvatile reforme i integraciju udvostručile su ili utrostručile svoje ekonomije, nezaposlenost je drastično opala, a životni standard porastao.

Isti put sada je pred Srbijom. Plan rasta je osmišljen upravo da pretvori ovaj potencijal rasta u stvarnost. On povezuje finansijsku podršku i postepeni pristup delovima Jedinštenog tržišta EU sa konkretnim napretkom u reformama — od poslovnog ambijenta, preko zelene i digitalne tranzicije, do ljudskog kapitala i osnovnih vrednosti. Reforma je temelj prosperiteta: što su institucije jače, poslovno okruženje je predvidljivije, to su i investicije veće.

PLAN RASTA, JEDINSTVENO TRŽIŠTE I SEPA — STVARNE KORISTI ZA SRBIJU

U okviru Plana rasta, Srbija će direktno imati koristi od dublje ekonomske integracije sa EU. Pristup ključnim segmentima Jedinštenog tržišta otvoriće mogućnosti za srpske kompanije da trguju i investiraju na tržištu od 500 miliona potrošača. Očekivani ulazak Srbije u Jedinstvenu zonu plaćanja u evrima (SEPA) omogućiće pojedincima i preduzećima da vrše plaćanja u evrima preko granica jednako lako i jeftino kao kod kuće — praktičan i simboličan korak ka ekonomskoj evropeizaciji Srbije.

Ovo nisu daleka obećanja, već stvarne, merljive prilike koje zavise od sprovođenja reformi ovde i sada. Svaki korak ka EU donosi nove investicije, bolju povezanost i veće poverenje preduzeća koja traže stabilnost i pravičnost.

Vizija EU za Zapadni Balkan ne zasniva se na pomoći — već na partnerstvu i zajedničkoj konkurentnosti. Srbija je već deo ove vizije usmerene ka inovacijama, održivosti i otpornosti lanaca snabdevanja.

- U oblasti inovacija, EU otvara svoju mrežu AI fabrika za region. Počinjemo sa uspostavljanjem dve antene fabrika, od kojih je jedna u Srbiji. Takođe uvodimo digitalnu infrastrukturu velikih brzina širom regiona. Omogućiće kompanijama iz svih šest zemalja Zapadnog Balkana da se povežu sa ovim fabrikama, omogućavajući lokalnim startupima i firmama da razvijaju i primenjuju tehnologije nove generacije koristeći evropsku računarsku infrastrukturu. Drugim rečima, naša tehnologija će vam biti na usluzi, a vi ćete biti u njenom centru.
- U oblasti čiste energije, EU zajedno sa partnerima iz Zapadnog Balkana ulaže u izgradnju nove, međusobno povezane energetske infrastrukture — podržavajući proizvodnju, skladištenje i prenos obnovljive energije. Uloga Srbije kao regionalnog centra za proizvodnju i trgovinu energijom biće ključna za našu zajedničku energetska nezavisnost i konkurentnost. Pouzdanost i solidarnost su osnovni principi ovog partnerstva, posebno u kriznim vremenima. Imamo konkretne projekte u toku za Srbiju — Transbalkanski elektroenergetski koridor, koji povezuje mrežu Srbije sa susedima i EU, kao i gasni interkonektor Srbija–Bugarska. Spremnii smo da dodatno investiramo u njih. Takođe smo pozvali Srbiju da se pridruži mehanizmu zajedničke nabavke gasa EU kako bismo ublažili energetske krize i ojačali energetska bezbednost. Jer zajedno smo jači.
- U oblasti industrijskih lanaca vrednosti, industrije Srbije — od baterija i farmacije do napredne proizvodnje — povezane su sa evropskim proizvodnim mrežama. Cilj je jasan: uključiti Srbiju u industrijska politika EU i ojačati našu zajedničku otpornost.

Cilj ovih inicijativa zajedno je da udvostruče BDP regiona u narednoj deceniji, što je realna ambicija ako se reforme nastave i integracija produbi.

REFORME KAO TEMELJ RASTA

Održivi rast ne može postojati bez poverenja u institucije i predvidivosti politike. Zato reforme ostaju u središtu evropskog puta Srbije. Potencijal Srbije je neosporan. Njena kvalifikovana radna snaga, strateška lokacija i snažna preduzetnička baza pružaju čvrst temelj za rast. Ipak, da bi se ovaj potencijal u potpunosti oslobodio, predvidivost i vladavina prava moraju uvek biti osnova ekonomske politike.

Preduzećima — domaćim i stranim — potrebna je predvidivost, jasnoća u regulativi, pravičnost u konkurenciji i poverenje u institucije. Transparentna javna uprava, nezavisna nadzorna tela i dosledna primena zakona nisu samo demokratski principi, već i najbolja garancija sigurnosti investicija i istinski ekonomski resursi.

Bela knjiga i dalje igra neprocenjivu ulogu u ovom procesu. Ona pruža detaljne preporuke zasnovane na podacima koje se direktno prevode u bolje uslove za investicije i rast. Pohvaljujem FIC za očuvanje jasnoće visokih standarda i profesionalne preciznosti, kao čvrst most između stvarnih problema privrede i političkih rešenja koja mogu menjati stvari na bolje. Ceni ovo partnerstvo sa poslovnom zajed-

nicom, koje pomaže da reforme budu zasnovane na stvarnim potrebama i sprovedene dosledno.

GLEDAJUĆI UNAPRED

Evropska unija je i dalje najveći investitor, trgovinski partner i podržavalac reformi Srbije — a prilike koje predstoje su najveće dosad. Sa Planom rasta, pristupom SEPA, učešćem na Jedinstvenom tržištu i integracijom u evropske zelene, digitalne i industrijske transformacije, Srbija je bliža nego ikada konkretnim koristima članstva.

Naša poruka je jednostavna: budućnost Srbije i Zapadnog Balkana je u našoj Uniji — a vreme za investiranje, reforme i rast je sada.

Na svakom koraku koji Srbija napravi ka našoj Uniji, pojaviće se nove prilike. A poslovna zajednica ima ključnu ulogu. Vaša perspektiva je od suštinskog značaja. Stoga, ova Bela knjiga za 2025. godinu treba da posluži i kao ogledalo i kao poziv na akciju — da se reforme prodube, stvore prilike za nove investicije i da se Srbija još više približi evropskoj budućnosti zajedničkog prosperiteta, inovacija i otpornosti.

S poštovanjem,

Andreas fon Bekerat